

European women
in older age

Lifelong Learning Programme

Education and Culture DG

Kauno Moters
Užimtumo
Informacijos
Centras

Danutė

Danutė Vailionytė-Vailionė yra istorikė, dirbo mokytoja, dėstytoja. Ji išgarsėjo, kai būdama 62 m., ėmėsi iniciatyvos atkurti iki karo veikusią Lietuvoje moterų su aukštuoju mokslu asociaciją, jos Kauno skyrių, kuri, kaip ir daugelis laisvų organizacijų, buvo uždaryta tarybiniais metais.

Danutė Vailionytė gimė 1927 m. Kaune. Jos tėvelis buvo žinomas to meto profesorius, botanikas Liudas Vailionis, mamytė – buhalterė. Šeimoje buvo dvi dukters. D. Vailionytė-Vailionė yra ištekėjusi, turi dvi dukras bei 4 anūkus.

Laimingiausiu savo gyvenimo laikotarpiu Danutė vadina mokymąsi Kauno „Aušros“ mergaičių gimnazijoje. „Vyko karas, - pasakoja Danutė Vailionytė, - šalome nekūrenamose gimnazijos patalpose, buvome alkanos, slapta adėme kojines, bet laikas buvo mums ypatingas – kaip niekada turėjome didelių svajonių ir vilties, tikėjome, kad karas vieną dieną baigsis ir mūsų svajonės išsipildys. Svarbiausios mano vertybės, kaip artimo meilė ir užuojauta, kurių laikausi ir dabar, buvo suformuotos būtent jau tada, „Aušros“ mergaičių gimnazijoje.“ Moteris buvo labai laiminga ir kuomet mano dukrelės buvo dar mažytės, jutau su jomis ypatingą ryšį.

Daugiausiai įtakos renkantis profesiją turėjo mama. Ji sakė: „Danute, turi sugebėjimų rašyti.“ Norėjo studijuoti meno istoriją, bet Kaune nebuvo tokių studijų, todėl pasirinko istoriją. „Kalbant apie gyvenimo tikslus ir jų įgyvendinimą, manau, kad tokio dalyko, kaip sąlygų neturėjimas nebūna, - sako Vailionytė. - Sąlygas kiekvienas susikuria pats. Jeigu nepasiekėte to, apie ką svajojote, nereikia nieko kaltinti. Vadinasi nepakankamai jums tai rūpėjo. Aš jaunystėje lankiau dramos studiją, buvau gabi. Jau vaidinau tikrame teatre, masinėse scenose. Bet mečiau teatrą, nors mane labai kalbino tokios klaidos nedaryti, galėjau tapti aktore, bet aš norėjau studijuoti istoriją Vilniuje. Iš važiauvau į Vilnių, baigiau istorijos studijas, tapau mokytoja. Ir nesigailiu savo pasirinkimo iki šiol.“

Apie II gyvenimo periodą - vedybas, šeimą, karjerą – prisiminimai tik pozityvūs. Danutės vyras buvo šilko fabriko Kaune įkūrėjas ir dirbo jame vadovujančiose pareigose. Jų vedybos įvyko 1955 m. Nuo 40 iki 60 metų ji kūrė savo namus, kad būtų gražūs tvarkingi, būtų vaikams gera augti. Taip pat dirbo ir daug keliavo.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę 1990 m. atsirado Danutei, kaip istorikei, galimybė giliau pasidomėti Lietuvos praeitimi. Ją ypač domino 1918-1940 m. periodas. Lietuvos baigusių aukštuosius mokslus moterų sąjunga Lietuvoje veikė prieškarinio laikotarpio, Vaikystėje Danutė tėvelių namuose mėgdavo skaityti šios organizacijos leidžiamus žurnalus, kuriuose rasdavo įdomių novelių bei pasakojimų apie moteris. Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, Vilniuje buvo atrastas archyvas su medžiaga apie šią organizaciją ir buvo nutarta ją atkurti.

Danutė Vailionytė, būdama 62 m. amžiaus, ėmėsi naujos veiklos – atkurti Lietuvos universitetinių moterų asociacijos Kauno filialą. „Mes pirmosios atkreipėme dėmesį į Lietuvos moterų istoriją, - pasakoja Danutė,- Lietuvos moterys siekė būti savarankiškos kaip ir kitų tautų moterys, bet ėjo savu keliu. Jau Lietuvos Didžiojoje valdė pilis, o 1920 m. gavo rinkimų teisę“

Lietuvos universitetinių moterų asociacija, kuriai vadovavo Danutė Vailionytė, atliko keturis svarbius tyrimus moterų temomis, tai visuomenėje vyko paskaitos ir buvo parašytos knygos: Daliaus Kargaudienės „Lietuvių deivės ir dievai“, Anelės Butkuvienės „Ižymiosios Lietuvos moterys“ ir Virginijos Jurėnienės „Lietuvių moterų visuomeninė veikla XIX a. pab. – XX a. pradžioje“.

Vailionytė pirmoji Lietuvoje atkreipė dėmesį į moterų diskriminavimą pavardžių klausimu. Lietuvių kalboje priesaga –ytė, -aitė, utė, aiškiai parodoma, kad tai netekėjusi mergina, o – ienė, kad ištekėjusi moteris. Ji subūrė komitetą ir ėmėsi iniciatyvos, pasiremddama garsiu prieškarinio autoritetu kalbininku J. Jablonskiu, įtvirtinti trumpesnių moteriškų pavardžių rašybą, kuri nediskriminuotų moterų. Šalies spaudoje ir TV vyko plačios diskusijos, kuriose labai aktyviai dalyvavo D. Vailionytė, apie moteriškų pavardžių rašybą. Ji laimėjo kovą, įstatymu buvo užtikrinta teisė trumpinti pavardes, daug moterų yra dėkingos D. Vailionytei už šį pasiekimą ir jau pasikeitė pavardes į trumpesnes bei skambesnes be priesagų.

D. Vailionytė gavo specialų apdovanojimą iš tuometinio LR Prezidento Algirdo Brazausko už straipsnius aktualiomis moterims temomis. Savo gyvenimo stiliumi Danutė Vailionytė patenkinta, nors ne visos svajonės išsipildė. Kalbėdama apie ateitį, moteris turi konkrečių planų: šiuo metu ji jau parašė ir planuoja išleisti knygą apie Kauno universiteto kūrimą bei savo tėvo, žymaus botaniko įnašą kuriant universitetą, monografija vadinasi „Botanikas Liudas Vailionis“.

Po to dar nori parašyti dvi knygas apie tarpukario periodą. Viena iš jų bus apie Honoratą Ivanauskienę, žymaus prieškarinio profesoriaus akademiko Tado Ivanausko žmoną ir įkvėpėją. Danutės Vailionytės tikslas – daryti kiek galint gero ir gražaus gyvenime. Dabar ji labai užsiėmusi skaitymu, medžiagos savo knygoms rinkimu, rašymu, lankosi klasikinės muzikos koncertuose ir nuolat seka paskutines politines naujienas. Naujasis medijas ji labai vertina, daug galima sužinoti dėka interneto. Tačiau neturi laiko, kada užsiimti tuo, netgi rašo senoviškai – ranka.

Gyvena dabartimi. Bet ir praeities negali atmesti. Asmeninė praeitis ją lydi nuolatos. Apie mirtį stengiasi negalvoti. Tačiau mintimis dažnai kalbasi su žmonėmis, kurie iškelia anapus, ypač su tais, kurie buvo artimi ir ją mylėjo. Tai jai labai padeda sunkiomis akimirkomis.

Ji mano, kad visuomenės ateitis priklausys nuo mūsų pačių. Kokie būsim ir kaip į viską žiūrėsime. Svarbu būti patenkintu tuo, ką turi ir ką pasiekei, vadinasi tiek teturėjai jėgų. Nekaltinkime kitų. Būna, žinoma, kad kas nors sužaloja gyvenimą, venkime blogų žmonių. Jaunimui patarčiau plėsti savo humanitarines žinias. Turėti idėjų, kurias pagrindžia humanitarinis supratimas. Ir ugdyti savyje užuojautą kitiems žmonėms.